

substituto de ipsa exactione ducillorum et civili **szosch**^m dicta respondeatis et responderi faciatis. Vos vero locorum capitanei, eos qui rebelles et negligentes erunt, et quos ipse exactor deferet, per pignorationes solitas ad solvendum huiusmodi exactiones compellatis, sub poenis Nostris contra negligentes capitaneos, in novis et antiquis statutis descriptis et pro gratia Nostra secus non facturi. Datum Piotrcoviae in Conventione Regniⁿ generali feria secunda post Dominicam Palmarum proxima, anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo secundo^o [77 IV 1552], Regni vero Nostri vigesimo tertio^p. Ad mandatum Sacrae Regiae Maiestatis proprium^l.

Contributionum publicarum designati exactores anni Domini MDLII^l: Maioris Poloniae Palatinatum: Posnaniensis ^qStanislaus Czarnkowski Sandziwoy^q; Calissiensis^r Ridzinski (Pisdrensis, Coninensis, Kczinensis, Colensis), Dobrogosth^s Potworowski^l (Calissiensis, Gneznensis, Naklensis), Siradiensis^u Ossinski iudex castris Siradiensis (Siradiensis, Schadkouiensis), Petrus Zochowski vicecapitaneus Piotrcouiensis (Piotrcouiensis, Radomscensis), Mathias Lanczki^v (Wielunensis, Ostrzeschouiensis), Lanciciensis Andreas Rogoziński, Brzestensis Grabski, Wladislauensis Zbożni, iudex terrestris Wladislauensis, Plocensis Jacobus Lesczinski Nozdrzak, Rawensis Dunin. Terrarum vero^w Dobrzinensis: Mosczinski, Gostinensis Stanislaus^x Volski, capitaneus ibidem, Sochaczouiensis Schimanowski subiudex ibidem.

Minoris Poloniae: Palatinatum: Cracouiensis: Nicolaus Jordan de Zakliczin, in Bobowa haeres; Sandomiriensis: Sandomiriensis, Visliciensis, Pilznensis districtum^y Albertus Sopi-chowski^z de Bendzimislye; Radomiensis, Opoczniensis, Chancziniensis districtum^{aa} Stanislaus Seczigniewski de Seczigniewow. Podoliae: Stanislaus Jaczimierski. Belzensis: Andreas Lascz de Koble^{ab}. Lublinensis: Albertus Sepichowski. Terrarum vero^{ac}: Leopoliensis Stanislaus Orlik zupparius Russiae; Premisliensis Joannes Pieniążek ^{ad}in Hawlouiucze Hyeres^{ad}; Haliciensis Andreas Pelka iudex ^{ae}Merrestis Haliciensis^{ae}; Chelmensis Zaporski, iudex castris Chelmensis; Sanocensis Stanislaus Domaraczki; Lucouiensis [et] Sokaliensis Joannes Szczuczki.

Ducatus Masoviae: Districtum: Viznensis, Wassoschensis^{af}, Radilouiensis Abraham Jakaczki, subiudex Lomzensis; Czeruensis, Waracensis, Garwolinensis, Grodeczensis Jacobus Lesniowski, administrator proventuum, capitaneus cernensis; Warscheuiensis^{ag}, Tarczinensis, Blonensis Dobrziszewski; Nurensis, Ostrouiensis^{ah}, Camenecensis Joannes Lissakowski; Vischegradiensis^{ai}, Zakrocimensis Czibulski; Nowomiestensis Oborski Trand^{aj}; Cziechanouiensis, Przassnicensis, Sochaczniensis: Druzbicz; Lomzensis, Zembrouiensis, Ostrolocensis^{ak}, Colensis Georgius Broskowski, iudex terrestris Liuenis; Rozanensis, Makouiensis Magnuszewski notarius terrestris Rozanensis^{al}; Liuensis Zauischa, capitaneus ibidem.

III. [CONTRIBUTIO DUORUM GROSSORUM]^a

Sigismundus Augustus etc. Significamus etc. Quum de tuendis ac defendendis Regni dicionumque Nostrarum finibus consultantes Senatorum Nostrorum ordinisque equestris nuntiorum, quae esset sententia, exquireremus, quoniam nemo non videbat ad eam rem mercenarii

^m schosz MK, t. 82. ⁿ MK, t. 80 dodaje: Nostri. ^o MK, t. 82: MDLII. ^p MK, t. 82: XXIII. MK, t. 82: Stanislaus de Czarnków Sandivogius. ^r Skreślone w MK, t. 82. ^s Dobrogostius MK, t. 82. ^l MK, t. 82 dodaje: districtum. ^u Skreślone w MK, t. 82. ^v Lanczki MK, t. 82. ^w Słowo MK, t. 82 skreślone. ^x Imię to występuje tylko w MK, t. 82. ^y Skreślone w MK, t. 82. ^z Sepichowski MK, t. 82. ^{aa} Skreślone w MK, t. 82. ^{ab} Hoble MK, t. 82. ^{ac} Skreślone w MK, t. 82. ^{ad} Skreślone w MK, t. 82. ^{ae} Skreślone w MK, t. 82. ^{af} Wąszoszensis MK, t. 82. ^{ag} Warszeuiensis MK, t. 82. ^{ah} Ostromiensis MK, t. 82. ^{ai} Wiszegradiensis MK, t. 82. ^{aj} Thrąd MK, t. 82. ^{ak} Ostrolecensis MK, t. 82. ^{al} Dopisany w MK, t. 82.

^a W MK, t. 82 tytuł tego aktu brzmi: Cavetur per Maiestatem Regiam ordini equestri contributionem duorum grossorum a singulis emethonibus veteri eorum immunitati non esse obfuturam neque in exemplum aliquando venturam.

^l Tekst ten znajduje się w MK, t. 80 na k. 261v-262v, a w MK, t. 82 na k. 188-189v. Tamże nosi tytuł: Contributionum publicarum exactores anni 1552.

militis opera opus esse, eaque sine magna pecunia vi, quae nervus belli merito dicatur, haberi posse non videretur, visum est unanimiter omnibus tam senatoribus Regni ecclesiasticis et saecularibus, quam provinciarum Nostrarum ab equestri ordine nuntiis, quo facilius ac celerius re postulante stipendiarius miles conscribi et comparari posset, aequa proportionem ad tam necessarium totius Reipublicae usum, in commune aliquid contribuere ac conferre. Decreta est igitur unanimi omnium Regni ordinum consensu ab singulis agricolis quos kmethones vocamus, duorum grossorum contributio. Quibus autem modis, tum quod ad tempus: id aliis litteris Nostris hac de re praecipue ac nominatim scriptis atque editis plane ac diserte expressum continetur. Quoniam vero non ullis hoc legibus coacti nec inviti uti iam dictum est, sed summa ac unanimi voluntate partium, ut Reipublicae salus, incolumitas ac dignitas conservetur integra, sique fieri possit, etiam augeatur partim ut innatum et avitum^b illud in Nos amorem, fidem et observantiam suam Nobis probarent et declararent, ordines Regni Nostri fecerunt; verentes, ne ea contributio si in exemplum deinceps unquam tracta fuerit, ipsis eorumque posteritati veterem libertatem atque immunitatem maiorum Nostrorum divorum Poloniae Regum privilegiis concessam adimere^c labefactare ne possit, precibus a Nobis contenderunt, ut litteris Nostris caveremus et provideremus, ne illi, eorum ne posteris, per Nos successores ne Nostros ad huiusmodi contributiones insolitas hoc exemplo unquam deinceps inviti adigantur. Quas illorum preces Nos uti solemnes, benigne accipientes, litteris hisce Nostris cavemus et promittimus nunquam hoc exemplum hominibus dicioni et potestati Nostrae subiectis ad veterem contributionum immunitatem et libertatem retinendam quicquam esse obfuturum. Sed uti maiorum Nostrorum divorum Poloniae Regum beneficio ac liberalitate ab omni contributionis necessitate, praeter Nostram Regiam duorum grossorum exactionem quae poradine dicitur, liberi et exoluti fuerunt, ita porro temporibus perpetuis liberos et immunes per Nos successoresque Nostros fore promittimus et declaramus. Ita ut nisi quid sua sponte Reipublicae necessitati similiter subvenire ac consulere cupientes contribuere ipsi noluerint, nihil ab illis invitis eorumque posteritate, praeter solitum et debitum simus unquam exacturi. Quae omnia, ut tanto illis sint firmiora, sigillum Nostrum praesentibus litteris Nostris est appressum. Datum feria secunda post Dominicam Palmarum proximam anno Domini MDLII [11 IV 1552].

IV. NOBILITATIO VENERABILIS MARTINI CROMERI^a

In nomine Domini amen. Ad sempiternam rei, quae sequitur, memoriam. Existimarunt hoc sapientissimi et vetustissimi illi maiores Nostri, ad omnis Reipublicae salutem et perpetuitatem plurimum valere, si non solum minis et poenarum atrocitate a vitiis homines et sceleribus arcerentur, sed etiam si suis virtutibus et benemeritis honor haberetur. Ita enim vel poenarum formidine, vel honoris et premii propositi spe facilius mortales pulcherrimam illam virtutis speciem, cum salute et summa dignitate Reipublicae esse secuturos. Hoc Nos praeclarum maiorum exemplum per manus hucusque tradi recte solitum, suum equidem cum voluptate et propensione Nostra, sed et necessario propemodum hoc est, meritissimo imitamur. Tanta est enim in venerabili Martino Cromero, iuris utriusque doctore, custode Wisliciensis, canonico Cracoviensi et secretario Nostro ingenii vis ac praestantia, tanta eruditio et doctrina rerumque variarum et pulcherrimarum cognitio, tanta virtus, probitas, integritas, tanta in rebus agendis industria, tanta in legationibus cum Nostra et sua dignitate obeundis prudentia et gravitas (quod et divus Sigismundus parens Noster et Nos ipsi satis experti sumus), ut omnino^b iustissimo debiti honoris premio diutius se singularis eius virtus etiam ipso tacente non patiaturs defraudari. Licet igitur et parentibus bonis honestisque sit natus (quippe cuius avia paterna et mater

^b Odczyt niepewny. ^c Odczyt niepewny.

^a Pełny tytuł w MK, t. 80 brzmi: Nobilitatio venerabilis Martini Cromeri iuris utriusque doctoris. ^b Następuje dalej nieczytelny z powodu przebijającego od spodu karty atramentu tekst dwóch wierszy. Jedynie czytelne są słowa: ...nisi ingratissimi sumus...